

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"

Samarqand davlat veterinariya
meditsinasi, chorvachilik va
biotexnologiyalar universiteti

Ro'yxatga olindi: № BD-60840300-1.08

2025-yil 29 08

rektor

X.B. Yunusov

2025-yil 29 08

LOTIN TILI VA VETERINARIYA ATAMALARI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 800000 = Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 840000 = Veterinariya

Ta'lim yo'nalishi: 60840300-Veterinariya sanitarিয়া ekspertizasi

Samarqand - 2025

Fan/modul kodi LTVA1204		O'quv yili 2025-2026	Semestr 2	ECTS – Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Lotin tili va veterinariya atamallari	60		60	120
2.	I. Fanning mazmuni <p>Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga "Lotin tili va veterinariya atamallari" bilimlarning nazariy asoslarini 2 ta bo'lim bo'yicha (veterinariya va farmatsevtik) asosiy tushunchalari va kategoriyalarini grammatik qonuniyatlarni o'rgatish hamda ularni amalda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilish. Bu dasturning asosiy maqsadi oliy malakali veterinariya tibbiyoti mutaxassislarining turli yo'nalishlar bo'yicha mutaxassislik saviyasini oshirish borasida veterinariya atamashunoslik asoslarini chuqur o'rgatish.</p> <p>Fanni vazifasi - bakalavriyat talabalarini to'g'ri talaffuz qilishga o'rgatish, grammatik formallarni tushunish va atamallarning ma'nosini tushunish, mustaqil ravishda lug'atsiz yoki lug'at bilan anatomik, klinik va veterinariya atamallari tuzishga qaratilgan. Dastur o'z ichiga nazariy va amaliy bilimlarni kattagina hajmini olgan bo'lib, talabalar veterinariya atamallarni keyingi kurslarda maxsus fanlarda tuzish, tushunish va tatbiq etishda yordam beradi, talabalarning amaliy faoliyatida olgan bilim, ko'nikmalarini kasbiy faoliyatida qo'llay olishiga erishish.</p>				
	II. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar <i>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</i> 1. Lotin tili va veterinariya atamallari faniga kirish. 2. Lotin tili fonetikasi 3. Unli va undosh tovushlar talaffuzi. 4. Morfologiya. So'z turkumlari. Ot so'z turkumi. I, II, III, IV va V turlanishdagi otlar. 5. Sifat so'z turkumi. Moslashmagan va moslashgan aniqlovchi 6. Sifat darajalari. Anatomik yo'nalishlar va tekisliklari bo'yicha terminlar. 7. Predloglar va bog'lovchilar. 8. Son, olmosh va ravish so'z turkumlari. 9. Veterinariya atamallarini yasashi.				

	<p>8. Veterinariya terminologiyada ishlatiladigan otlar.</p> <p>9. Sitologiya, gistologiyaga va embriologiyaga oid atamalar.</p> <p>10. Diagnostik, rentginologik va immunologik atamalar.</p> <p>11. Klinik, patologik, terapevtik va xirurgik atamalar.</p> <p>12. Infektsion jarayonlarni ifodalovchi atama elementlari.</p> <p>13. Dorivor o'simliklar terminologiyasi. Yunoncha old qo'shimchali sonlar.</p> <p>14. Klinik atamalarning tuzilishi. Fan, ta'lim, to'qima, organlarni ifodalovchi yunon-latin atama elementlari (AE).</p> <p>15. Funktsional va patologik holatlarni hamda jarayonlarni ifodalovchi atama elementlari (AE).</p> <p>Muntazil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan fan bo'yicha internet ma'lumotlarini to'plash, ularni o'rganish, o'quv adabiyotlari yordamida referat tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.</p>
3.	<p>IV. Ta'lim natijalari / Kuzbly kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> lotin grammatikasi qonunlari asosida anatomik va veterinariya atamalarini tuzishi, atamalarning strukturasini va ularning nomenklaturasida maxsus qisqartirishlar, lotin tilida grammatik sistema asosida atamalarini tog'risida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) anatomik, klinik va veterinariya bo'linmalar bo'yicha morfologik, sintaktik usullarni bilishi va ularni amaliyotda qo'llash; talaba anatomik, klinik va veterinariya terminlarni amaliy mashg'ulotda tahlil qilish usullarni qo'llashi, xulosa chiqarishi, muammoli vaziyatni hal etish uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar to'plami va ulardan foydalanishi, ilmiy tushunchalarni tushuntira olishi, muammoli vaziyatlar bo'yicha yechimlarni bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) <p>lotin grammatikasi qonunlari asosida anatomik va veterinariya atamalarini tuzishi; xatosiz retseptlarni o'qiy olishi, ilmiy tushunchalarni tushuntira olishi, muammoli vaziyatlar bo'yicha yechimlarni qabul qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka)</p>
4.	<p>V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jannga bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VI. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va usulbiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida muntazil mushohada</p>

"Hayvonlar anatomiyasi" fanining o'quv dasturi dunyoning nufuzli Xalqaro (QS va THE) reytinglarida TOP-300 talikka kirgan quyidagi oliy ta'lim tashkilotlarining ta'lim dasturlari asosida ishlab chiqilgan

No	O'quv dasturidagi mavzu nomi	TOP-300 ta'lim dasturi bo'yicha Xorijiy oliy ta'lim tashkiloti nomi	Top-300 ta'lim dasturi asosida kiritilgan qo'shimchalar
1	<p>7. Morfologiya. So'z turkumlari. Ot so'z turkumi. Anatomik atamashunoslikda I va II turlanishdagi otlar.</p> <p>8. III, IV va V turlanishdagi otlar. Moslashmagan aniqlovchi</p> <p>9. Sifat so'z turkumi. Sifatning gramatik kategoriyalari. Moslashgan aniqlovchi.</p> <p>11. Anatomik va gistologik atamalarda sifatning o'rtirma darajasi. Sifat haqidagi ma'lumotlarni umumlashtirish.</p> <p>13. Son so'z turkumi.</p> <p>14. Olmosh va ravish so'z turkumlari.</p> <p>21. Turli fizik xususiyatlar, sifatlar, munosabatlar va boshqa belgilarni ifodalovchi atama elementlari.</p> <p>26. Retsept strukturasini.</p> <p>27. Retseptdagi muhim qisqartmalar</p> <p>28. Lotin tilida kimyoviy nomenklatura.</p>	<p>Michigan State University (AQSH), (QS-136, THE-122) https://cvm.msu.edu/future-students/veterinary-nursing-program/curriculum/bachelor-of-science.</p>	<p>Avalgi fan dasturidagi mavzularni qaytadan ko'rib chiqilib o'zgartirish kiritildi. Fan dasturidagi mavzular va mustaqil ta'lim mavzulari va rejalari Michigan State University dasturi asosida</p> <p>Musku va skelet organlar tizimi atamalar, Yurak-qon tomir va ovqat hazm qilish organlar tizimi atamalar, Reprodukativ va nafas olish tizimi atamalar, Teri kasalliklari, hamda metabolism jarayonlariga oid atamalar, Markaziy va periferik nerv tizimining funktsional va patologik terminlari, Ko'z va quloq. Sezgi tizim kasalliklari atamalar, Siydik ayrish tizim kasalliklari atamalar, Gistologiya va immunologiya oid atamalar, Endokrinologiyaga oid atamalar. Mavzulari yangilaniib takomillashtirildi.</p>

7.	Fan dasturi Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti huzuridagi "840000-Veterinariya" ta'lim sohasi bo'yicha Kengashning 2025-yil <u>28.08</u> dagi <u>3</u> sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: N.B.Dilmurodov – SamDVMCHBU, "Hayvonlar anatomiyasi, gistologiya va patologik anatomiya" kafedrası mudiri, veterinariya fanlari doktori, professor E.A.Muxtarov – SamDVMCHBU, "Hayvonlar anatomiyasi, gistologiya va patologik anatomiya" kafedrası katta o'qituvchi PhD. N.E.Hudaynazarova – SamDVMCHBU, "Hayvonlar anatomiyasi, gistologiya va patologik anatomiya" kafedrası PhD
9.	Taqrlchilar: S.S.Uzanov – Samarqand davlat tibbiyot universiteti, "Klinik anatomiya" kafedrası mudiri, t.f.f.d (PhD), dotsent I.N.Siddiqov – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Donivor o'simliklar va oziq-ovqat texnologiyasi" kafedrası katta o'qituvchisi, v.f.n.

Oliy ta'limning 800100 – Qishloq, o'rmon, haliq so'jaligi va veterinariya bilim sohasi, 840000 – Veterinariya ta'lim sohasining, 60840300-Veterinariya sanitarıya ekspertzasi bakalavr ta'lim yo'nalishi uchun profemor N.B.Dilmurodov, katta o'qituvchi E.A.Muxtarov, asistent N.E.Hudaynazarovlar tomonidan "Lotin tili va veterinariya atamaları" fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQRIZ

Respublikamizda barcha sohalar singari Oliy ta'lim tizimida ham chiqur islohatlar olib borilmoqda. Xususan, akariya usuliy o'ly ta'lim muassasalarida sinovdan o'tgan va qo'llanilib kelayotgan o'qitishning kredit-modul tizimiga o'tilishi pirovard natijada ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikası Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-sonli, 2017 yil 16 martdagi "Chorvachilikda iqtisodiy isloholarni chuqurlashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2841-sonli, 2017-yil 1-iyundagi "O'zbekiston Respublikasi Davlat veterinariya qo'mitasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3026-sonli, 2017 yil 27 iyuldagi "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiy sohalar va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2022 yil 31-martdagi 187-sonli qarorlarida belgilangan vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universitetida "O'quv rejalar va dasturlar, fanlar mazmunini tubdan qayta ko'rib chiqish, kadrlar tayyorlovchilari hamda ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda magistratura mutaxassislklarining yangi o'quv-metodik komplekslarini yaratish va ularni 2025-2025 o'quv yilidan boshlab ta'lim jarayoniga joriy etish hamda yangi avlod dardlik va o'quv qo'llanmalarini yaratish chora-tadbirlari bo'yicha 60840300-Veterinariya sanitarıya ekspertzasi ta'lim ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash uchun "Lotin tili va veterinariya atamaları" fanidan fan dasturi ishlab chiqilgan.

Mamlakatimiz chorvachiligining ravnay kupishida yuqori malakali mutaxassislarning o'rni muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularni hozirgi kun talablari darajasida tayyorlash sohaga old huquqiy-me'yoriy hujjatlar ko'p jihatdan bog'liq. Shu nuqtai-nazardan, yuqoridagi ta'lim yo'nalishi uchun "Lotin tili va veterinariya atamaları" fanining fan dasturi aynan shu talablarni qandiradi.

"Lotin tili va veterinariya atamaları" fan dasturining asosiy qismida faning mazmuni, maqsadi, ma'ruzalar, amaliy-labormatoriya mashg'ulotlar va mustaqil ishida choi el salohiyotlaridan olingan ma'lumotlarga aslangan bakalavrlar uchun o'rganishi va foydalanishi lozim bo'lgan masalalarni yoritgan.

"Lotin tili va veterinariya atamaları" fanining fan dasturi Davlat ta'lim standartlariga muvofiq tayyorlangan, ilmiy-uslubiy jihatdan mazmuni va ravon tilida yozilgan, amaldagi me'yoriy hujjatlarga mos kelishini inobatga olib, uni o'quv jarayonida qo'llashga va chop etirishga tavsiya qilamiz.

Samarqand tibbiyot universiteti
 "Klinik anatomiya" kafedrası mudiri,
 t.f.f.d (PhD), dotsent

Olly ta'limning 800000 – Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya bilim sohasi, 840040 – Veterinariya ta'lim sohasining, 60840300-Veterinariya sanitariya ekspertizasi bakalavr ta'lim yo'nallishi uchun professor N.B.Dilmurodov, katta o'qituvchi E.A.Muxtarov, assistent N.E.Hudynazarovlar tomonidan "Lotin tili va veterinariya atamaları" fanidan tayyorlangan fan dasturiga

TAQWIZ

Respublikamizda barcha sohalar singari Olly ta'lim tizimida ham chqur islohatlar olib borilmoqda. Xususan, aksariyat xorijiy olly ta'lim muassasalarida sinovdan o'tgan va qo'llanilib kelayotgan o'qitishning kredit-modul tizimiga o'tilishi pirovard natijada ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 20 apreldagi "Olly ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-sonli, 2017 yil 16 martdagi "Chorvachilikda iqtisodiy islohotlarni o'zlashtirishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-2841-sonli, 2017-yil 1-iyundagi "O'zbekiston Respublikasi Davlat veterinariya qo'mitasi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3026-sonli, 2017 yil 27 iyulda "Olly ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalarini va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2022 yil 31-martdagi 187-sonli qarorlarida belgilangan vazifalar ijrosini ta'minlash maqsadida Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universitetida "O'quv rejalar va dasturlar, fanlar mazmunini tubdan qayta ko'rib chiqish, kadrlar iste'molchilari hamda ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda magistratura mutaxassislilarining yangi o'quv-metodik komplekslarini yaratish va ularni 2025-2026 o'quv yilidan boshlab ta'lim jarayoniga joriy etish hamda yangi avlod darslik va o'quv qo'llanmalarini yaratish chora-tadbirlari bo'yicha 60840300-Veterinariya sanitariya ekspertizasi ta'lim ta'lim yo'nallishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash uchun "Lotin tili va veterinariya atamaları" fanidan fan dasturi ishlab chiqilgan.

Mamlakatimiz chorvachiligining ravnag topishida yuqori malakali mutaxassislarning o'mi muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularni hozirgi kun talablari darajasida tayyorlash sohaga oid huquqiy-me'yoriy hujjatlar ko'p jihatdan bog'liq. Shu nuqtai-nazardan, yuqoridagi ta'lim yo'nallishi uchun "Lotin tili va veterinariya atamaları" fanining fan dasturi aynan shu talablarni qondiradi.

"Lotin tili va veterinariya atamaları" fan dasturining asosiy qismida faning mazmuni, maqsadi, ma'ruzalar, amaliy-laboratoriya mashg'ulotlar va mustaqil ishida chet el adabiyotlaridan olingan ma'lumotlarga asoslangan bakalavrlar uchun o'rganishi va foydalanishi lozim bo'lgan masalarni yoritgan.

"Lotin tili va veterinariya atamaları" fanining fan dasturi Davlat ta'lim standartlariga muvofiq tayyorlangan, ilmiy-uslubiy jihatdan mazmunli va rovon tilda yozilgan, amaldagi me'yoriy hujjatlariga mos kelishini inobatga olib, uni o'quv jarayonida qo'llashga va chop etilishga tavsiya qilaman.

Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti

"Dorivor o'simliklar va ozliq-ovqat texnologiyam" kafedrasida katta o'qituvchi, v.f.n.

I.N.Siddiqov

yuritish hamda joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazoratni muvaffaqiyatli topshirish.

6. Asosiy adabiyotlar

1. X.B.Yunosov., N.B.Dilmurodov., E.A.Muxtarov., O.N.Choriyev., Sh.Z.Doniyorov., Lotin tili va veterinariya atamaları. Samarqand. 2024
2. X.B.Yunosov., N.B.Dilmurodov., O.N.Choriyev., Sh.Z.Doniyorov., E.A.Muxtarov. Lotin tili va veterinariya atamaları. Toshkent. 2023
3. X.T.Umarov. Lotin tili va tibbiy farmatsevtik terminologiya asoslari." Tamaddun" Toshkent 2015.
4. Dawn E. Christenson. Veterinary Medical Terminology 3rd Edition. This edition first published 2014 Michigan 2019. ISBN: 978-0-323-61207-4
5. Angela Taibo. Veterinary Medical Terminology Guide and Workbook. This edition first published 2014 India. ISBN-13: 978-1-4354-2012-0

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent. "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 52 bet.
2. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezigulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 36 bet.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022. – 416 bet.
4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi asosida demokratik islohatlar yo'lini qat'iy davom ettiramiz. 6-jild. Toshkent: "O'zbekiston", 2023. – 398-bet.
5. Mirziyoyev Sh.M. Hozirgi zamon va Yangi O'zbekiston. Toshkent: "O'zbekiston", 2024. – 481 bet.
6. Jarailova M.N. "Lotin tili va klinik farmatsevtika terminlari" o'quv qo'llanma. Toshkent 2016. "Fan va texnologiyalar" nashriyoti
7. N.B.Dilmurodov, O.N.Choriyev, Sh.Z.Doniyorov, E.A.Muxtarov. Lotin tili va veterinariya atamaları. Uslubiy qo'llanma Samarqand 2023.
8. Janet Amundson Romich. An Illustrated Guide to Veterinary Medical Terminology Third Edition. This edition first published 2009. ISBN-13: 978-1-4354-2012-0
9. Konig Horst Erich. Veterinary anatomy of domestic mammals. This edition published by Sm Publishing 2016. ISBN 978-1-910455-60-9

Axborot manbaalari

1. www.zivonet.uz
2. www.vetiumal.uz
3. www.lex.uz
4. www.litres.ru
5. www.lingualatina.ru